

Brussel, 26 maart 2015

Advies nr. 2015/07

Uitgebracht op vraag van de minister voor Zelfstandigen

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Ontwerp van wet houdende diverse sociale bepalingen

Het ontwerp van wet dat wordt voorgelegd aan het Comité omvat twee hoofdstukken die voor het sociaal statuut der zelfstandigen van belang zijn.

Hoofdstuk 4 aangaande het kunstenaarsstatuut bevestigt de samenstelling van de Commissie kunstenaars en bepaalt dat deze wordt ondergebracht bij de FOD Sociale Zekerheid. Verder definieert dit hoofdstuk het begrip "prestatie of werk van artistieke aard" en bepaalt het dat wanneer de Commissie Kunstenaars een verklaring van zelfstandige activiteiten aflevert, geen kunstenaarsvisum wordt afgeleverd.

Het Comité neemt kennis van deze bepalingen en formuleert enkele technische voorstellen tot tekstverbetering. Het meent daarenboven dat de Commissie Kunstenaars ook een vertegenwoordiging van de zelfstandigenorganisaties moet omvatten. Tot slot geeft het Comité aan dat ter gelegenheid van de evaluatie van de wet op de arbeidsrelaties, zou kunnen bekeken worden of de Commissie Arbeidsrelaties geen rol zou kunnen spelen bij de beoordeling van de aard van de arbeidsrelatie die kunstenaars aangaan met hun opdrachtgever

Hoofdstuk 5 van de voorgelegde ontwerp tekst stelt de inwerkingtreding van de definitieve regeling inzake de bijzondere sociale zekerheidsbijdrage voor de aanvullende pensioenen uit.

Het Comité brengt een positief advies uit aangaande hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 van het voorgelegde ontwerp van wet houdende diverse sociale bepalingen

Het ontwerp van wet dat aan het Comité wordt voorgelegd, omvat twee hoofdstukken die voor het sociaal statuut der zelfstandigen van belang zijn:

- hoofdstuk 4 : bepalingen tot herstelling van het statuut der kunstenaars;
- hoofdstuk 5 : bijzondere sociale zekerheidsbijdrage voor de aanvullende pensioenen.

1 Het statuut der kunstenaars

1.1 Kunstenaarsstatuut

Om kunstenaars te laten genieten van een volledige sociale bescherming, introduceerde de wetgever in 2002 het kunstenaarsstatuut. Hiertoe breidde de wet van 24 december 2002 de toepassing van het stelsel van de sociale zekerheid van de loontrekkenden uit tot alle kunstenaars die, i) zonder door een arbeidsovereenkomst te zijn verbonden, ii) tegen betaling van een loon iii) artistieke prestaties leveren en/of artistieke werken produceren iv) in opdracht van een natuurlijke of rechtspersoon (art. 1bis RSZ-wet)¹. Op deze manier konden voortaan ook kunstenaars zonder klassieke arbeidsovereenkomst genieten van de sociale bescherming voor werknemers.

Voor kunstenaars die dat wensen en aan bepaalde criteria voldoen², werd het mogelijk om te opteren voor het zelfstandigenstatuut³. De betrokken kunstenaar moet die zelfstandigheid dan wel zelf kunnen aantonen.

In het kader van dit nieuwe statuut werd tevens een Commissie Kunstenaars opgericht, samengesteld uit een onafhankelijk jurist en telkens 2 ambtenaren van het RSVZ en de RSZ. Die moest kunstenaars informeren over hun rechten en plichten (inz. over de eventuele toepassing van het zelfstandigenstatuut) en werd ook bevoegd om individuele dossiers te onderzoeken en zelfstandigheidsverklaringen af te leveren⁴.

In 2013 werd het kunstenaarsstatuut hervormd⁵ om misbruiken te voorkomen en een aantal obstakels weg te werken. In dit verband werd de opdracht en de samenstelling van de Commissie Kunstenaars gewijzigd. Zo staat de Commissie voortaan in voor het afleveren van kunstenaarsvisa (bewijs van het artistieke karakter van bepaalde prestaties) en –kaarten (dat het systeem van kleine vergoedingen⁶ regelt) en wordt uitgebreid met vertegenwoordigers van de sociale partners en de artistieke sector.

¹ De sociale bescherming die toen reeds bestond voor schouwspelartiesten werd hiermee uitgebreid tot de andere kunstenaars.

² Wanneer een kunstenaar kan aantonen dat de artistieke prestaties of werken niet geleverd worden in gelijkaardige socio-economische voorwaarden als deze waarin een werknemer zich ten opzichte van zijn werkgever bevindt, weerlegt hij het vermoeden waardoor hij voor de sociale zekerheid beschouwd wordt als zelfstandige. Onder "socio-economische voorwaarden", verstaat men het verband van materiële afhankelijkheid (inkomen en bestaanszekerheid) die kan bestaan tussen de kunstenaar en de opdrachtgever. Indien de kunstenaar steeds aan dezelfde opdrachtgever factureert, zal hij niet als zelfstandige beschouwd kunnen worden.

³ Het kunstenaarsstatuut berust voortaan op een weerlegbaar vermoeden van onderwerping aan de sociale zekerheid voor werknemers.

⁴ Artiesten die deze verklaring krijgen worden gedurende 2 jaar op onweerlegbare wijze als zelfstandige beschouwd.

⁵ Programmawet (I) van 26 december 2013, met ingang van 1 januari 2014.

⁶ De regeling is onderdeel van het sociaal statuut 1bis dat stelt dat kunstenaars die slechts een kleine vergoeding ontvangen niet onder de RSZ-wet vallen.

1.2 Hoofdstuk 4 van het voorgelegde ontwerp van wet houdende diverse sociale bepalingen: herstelbepalingen met betrekking tot het statuut der kunstenaars

Hoofdstuk 4 van het wetsontwerp dat ter advies aan het Comité wordt voorgelegd, bevestigt de samenstelling van de Commissie kunstenaars die bij de laatste hervorming werd vooropgesteld en machtigt de Koning om de samenstelling uit te breiden. Daarnaast bepaalt het wetsontwerp dat de Commissie wordt ondergebracht bij de FOD Sociale Zekerheid.

Verder definieert dit hoofdstuk het begrip "prestatie of werk van artistieke aard" als de "*prestatie of het werk waarvoor een visum kunstenaar werd afgeleverd door de Commissie Kunstenaars, en die met name gekenmerkt wordt door het originele en creatieve karakter*".

Daarnaast wordt bepaald dat de Commissie Kunstenaars zich, bij de beoordeling of de geleverde prestaties of geproduceerde werken van artistieke aard zijn, zal moeten baseren op een methodologie, die is vastgelegd in het huishoudelijk reglement van de Commissie ⁷. Deze methodologie zal evolueren naargelang de administratieve rechtspraak.

Hoofdstuk 4 van het wetsontwerp dat ter advies wordt voorgelegd, brengt verder een verduidelijking aan met betrekking tot de verklaring van zelfstandige activiteiten. Het bepaalt dat, wanneer de Commissie Kunstenaars een verklaring van zelfstandige activiteiten aflevert, er geen visum kunstenaar wordt afgeleverd, zelfs niet indien het artistieke karakter van de activiteit wel degelijk erkend is.

Tot slot wordt paragraaf 3 van artikel 1bis van de RSZ-wet aangepast, ingevolge de gewijzigde onderwerping van de mandatarissen van vennootschappen in het sociaal statuut van zelfstandigen, in het koninklijk besluit nr. 38 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen. Deze wijziging heeft uitwerking met ingang van 6 juni 2014.

De andere wijzigingen die hoofdstuk 4 aanbrengt, zullen uitwerking hebben met ingang van 7 augustus 2014.

2 De bijzondere sociale zekerheidsbijdrage voor de aanvullende pensioenen

2.1 Wijninckxbijdrage

In 2012 werd een bijzondere sociale zekerheidsbijdrage⁸ voor de aanvullende pensioenen ingevoerd, de zogenaamde Wijninckxbijdrage.

⁷ Bekrachtigd bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad

⁸ Met terugwerkende kracht van toepassing sinds 1 januari 2012.

Op de bijdragen en premies die worden gestort voor de opbouw van aanvullende pensioenen (zowel van werknemers als van zelfstandige bedrijfsleiders) wordt sindsdien een bijdrage van 1,5% geheven.

De invoering van deze bijzondere sociale zekerheidsbijdrage werd voorzien in twee fasen

- Een overgangsregeling van 1 januari 2012 tot 31 december 2015. In deze periode wordt de bijdrage berekend op het deel van de bijdragen of de premies dat het grensbedrag van 30.000 € (geïndexeerd) overschrijdt.
- Een definitieve regeling vanaf 1 januari 2016. In deze definitieve regeling zal de bijzondere bijdrage verschuldigd zijn in geval op 1 januari van het jaar voorafgaand aan het bijdragejaar de som van het wettelijk pensioen en de verworven reserves betreffende het aanvullend pensioen, gedeeld door de omzettingcoëfficiënt, de zogenaamde 'pensioendoelstelling' overschrijdt⁹. De bijzondere bijdrage bedraagt 1,5 % van het positieve verschil tussen de verworven reserves betreffende het aanvullend rust- en/of overlevingspensioen op 1 januari van het bijdragejaar en de verworven reserves op 1 januari van het jaar dat voorafgaat aan het bijdragejaar.

2.2 Hoofdstuk 5 van het voorgelegde ontwerp van wet houdende diverse sociale bepalingen : de bijzondere sociale zekerheidsbijdrage voor de aanvullende pensioenen

De invoering van de definitieve regeling vereist dat de betrokken pensioeninstellingen hun informaticasystemen zouden aanpassen en dat zij bijkomende gegevens zouden verstrekken ten opzichte van wat actueel het geval is.

Om de pensioeninstellingen de nodige tijd te geven de vereiste wijzigingen door te voeren, stelt hoofdstuk 5 van het voorgelegde wetsontwerp de inwerkingtreding van de definitieve regeling uit.

3 Het advies van het Comité

3.1 Herstelbepalingen met betrekking tot het statuut der kunstenaars

Het Comité neemt kennis van de in hoofdstuk 4 geformuleerde herstelbepalingen met betrekking tot het statuut der kunstenaars.

Het heeft de volgende technische voorstellen tot tekstverbetering in de Nederlandstalige versie van het wetsontwerp:

- een wijziging van de titel van hoofdstuk 4 "~~bepalingen tot herstelling van herstelbepalingen in verband met~~ het sociaal statuut der kunstenaars";

⁹ Een basisbedrag vermenigvuldigd met de loopbaanbreuk. Het basisbedrag is het bedrag van het maximale ambtenarenpensioen, vermeld in de zogenaamde aftoppingswet (wet Wijninckx). De loopbaanbreuk is het aantal loopbaan jaren dat is gepresteerd als werknemer of als zelfstandige, gedeeld door 45.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op
26 maart 2015:

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter

- artikel 19 "...vertegenwoordigers aangeduid door de interprofessionele ~~vakbonden~~ vakorganisaties, vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties en vertegenwoordigers van de artistieke sector"
- artikel 20, 1°: "...op basis van een methodologie vastgelegd in haar huishoudelijk reglement bekrachtigd bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad,...".

Het heeft de volgende technische voorstellen tot tekstverbetering in de Nederlandstalige versie van de memorie van toelichting:

- Artikel 19, eerste alinea: "...van het koninklijk besluit van 17 juli 2014 tot vaststelling van de samenstelling van de Commissie Kunstenaars en...";
- Artikel 20 laatste alinea: "Ten slotte, ingevolge de gewijzigde onderwerping van de ~~lasthebbers~~ mandatarissen van vennootschappen in het sociaal statuut...";
- Artikel 21: "...(tot vaststelling van de samenstelling van de Commissie Kunstenaars)..."

Wat betreft de samenstelling van de Commissie Kunstenaars merkt het Comité op dat de Commissie ook een vertegenwoordiging van de zelfstandigenorganisaties zou moeten omvatten.

Tot slot geeft het Comité aan dat ter gelegenheid van de evaluatie van de wet op de arbeidsrelaties zou kunnen bekeken worden of de Commissie Arbeidsrelaties geen rol zou kunnen spelen bij de beoordeling van de aard van de arbeidsrelatie die kunstenaars aangaan met hun opdrachtgever. Op die manier zou de Commissie kunstenaars zich exclusief kunnen wijden aan het beoordelen van de artistieke aard van de prestaties en het uitreiken van kunstenaarsvisa en –kaarten.

3.2 Bijzondere sociale zekerheidsbijdrage voor de aanvullende pensioenen

Het Comité gaat akkoord met het voorstel om de inwerkingtreding van de definitieve regeling inzake de bijzondere sociale zekerheidsbijdrage voor de aanvullende pensioenen, uit te stellen.